

Q.HOFSTEDENİN MƏDƏNİYYƏT PARAMETRLƏRİ NƏZƏRİYYƏSİNƏ DAİR

Elnarə Putayeva

Azərbaycan Dillər Universiteti, Bakı, Azərbaycan

e-mail: putayeva.elnara@adu.edu.az

ORCID: 0000-0002-1719-1670

DOI: 10.30546/2960-1967.2025.2.2025

Xülasə. Məqalədə milli mədəniyyətlərin müxtəlif parametrlər əsasında bölgüsünün aparılması və bu baxımdan Q.Hofstedenin təklif etmiş olduğu model təhlil olunmuşdur. Q.Hofstede bu istiqamətdə özündən əvvəlki konsepsiyaları tədqiq etmiş, müqayisələr aparmış və yeni bir təsnifat irəli sürmək qərarına gəlmişdir. O, milli mədəniyyətlərin ölçülərinin və ölkələrin bunlarla bağlı mövqeyinin öyrənilməsinin nələr əldə edə biləcəyimizə nəzər salmağı vacib hesab etmiş və bu istiqamətdə təhlillər aparmağın əhəmiyyətindən danışmışdır. Məqalədə o da vurğulanır ki, ölçülər ətrafımızdakı dünyanın dəyişməsi faktı ilə birbaşa əlaqədə olmaya da bilər, parametrlər daxili dəyişiklikləri və məntiqi nəticələri anlamağa kömək edə bilər. Digər tərəfdən, məqalədə Q.Hofstedenin müxtəlif ölkələr, cəmiyyət və mədəniyyətlərin qeyd edilən parametrlər üzrə necə xarakterizə olunduğunu irəli sürdüyü onlayn platforma üzərindən Azərbaycanın statistik göstəriciləri təhlil olunmuş, hər bir parametr üzrə ayrı-ayrılıqda necə təhlil olunduğu şərh olunmuşdur.

Açar sözlər: mədəniyyət, parametr, cəmiyyət, güc məsafəsi, qeyri-müəyyənlikdən qaçma, fərdilik və kollektivism, kişilik və qadınlıq, uzunmüddətli və qısamüddətli orientasiya, istəklilik və təmkinlilik

Giriş

Mədəniyyət termini əsrlər boyu bir çox müxtəlif aspektdən araşdırılmış və şərh edilmişdir. Bu istiqamətdə Q.Hofstedenin təklif etdiyi tərif aşağıdakı kimi ümumiləşdirə bilərik: “Mədəniyyət bir qrupa və ya kateqoriyaya aid olan üzləri digərlərindən fərqləndirən şüurun kollektiv proqramlaşdırılmasıdır” [10, s.3]. Bu hadisə hər zaman kollektiv yönümlü bir fenomen hesab olunmaqla yanaşı, müxtəlif kollektivlərlə də əlaqələndirilə bilər. Məlumdur ki, hər bir kollektivin daxilində müxtəlif fərdlər mövcuddur. Fərdlərin xüsusiyyətləri dəyişkən xarakter daşıyır və bu xüsusiyyətlər mədəniyyətlərarası variasiya zamanı bir cəmiyyətdən digərinə doğru inteqrasiya edir. Antropologiyada mədəniyyət termini tayfalar və ya etnik qruplar üçün, sosiologiyada bu ifadə müxtəlif millətlər üçün, idarəetmədə isə müxtəlif təşkilatlar üçün istifadə olunmaqdadır.

Keçən əsrin ikinci yarısında bir çox tədqiqatçılar mədəniyyətin fərqli ölçü və parametrlərini təqdim edəcək cəmiyyətlərin əsas mahiyyəti haqqında müxtəlif fərziyyələr irəli sürmüşlər. Həmin dövrlərdə cəmiyyətlərin tənzimlənməsi və nəzarət altında saxlanılması üçün istifadə edilən ən geniş yayılmış ölçü vahidi onların iqtisadi təkamülü və ya müasirlik dərəcəsi olmuşdur. Cəmiyyətlərin ənənəvidən müasirə doğru bir ölçülü nizamlanması və iqtisadi təkamül insanların kollektiv zehninə proqramlaşdırılmasında öz əksini tapmışdır.

ABŞ antropoloqu Edvard Həll mədəniyyətləri ünsiyyət tərzinə və üslubuna görə yüksək məzmunlu (məlumatların çoxu gizli qalır) və aşağı məzmunlu mədəniyyətlərə (məlumatların əksəriyyəti aşkardır) bölür [1]. Praktikada bu fərqləri daha çox mədəniyyətlərin ənənəvi və müasir tiplərə bölünməsində müşahidə edə bilərik.

1949-cu ildə ABŞ psixoloqu Reymond Katel xalqların müqayisəsi üçün faktor analizinin yeni statistik texnikasının tətbiqini nəşr etdi. R. Katel əvvəlcə ayrı-ayrı tələbələrin test ballarından intellektin müxtəlif aspektlərini təhlil etmək üçün istifadə etmişdir. O, coğrafiya, tarix, siyasət, iqtisadiyyat, sosiologiya, hüquq, din və tibb istiqamətlərini əsas götürərək çoxlu sayda ölkədən müxtəlif səviyyəli dəyişənlər matrisi tərtib etmişdir. Daha sonralar onun metodu başqa tədqiqatçılar tərəfindən də istifadə edilsə də, bu təhlillər qeyri-dəqiq nəticələr əldə etməyə imkan vermişdir [7, s.32-33]. Belə ki, ABŞ politoloqları F.Qreq və A.Bənkss siyasi sistemlərin müxtəlif aspektlərini; ABŞ iqtisadçıları İ.Adelman və S.Morris yoxsul ölkələrin inkişafına təsir edən amilləri; irlandiyalı psixoloq R.Linn və S.Həmpson isə psixi sağlamlığın

aspektlərini tədqiq etmişdir [11].

Aspektlərin müxtəlifliyi və əldə olunan nəticələrin qeyri-dəqiq olması yeni kriteriyaların işlənilib hazırlanmasına rəvac verdi [13]. Beləliklə, Q.Hofstedenin altı ölçülü təsnifatı meydana çıxmış oldu:

1. Güc məsafəsi - insanlararası bərabərsizliyinin əsas problem olaraq müxtəlif həll yolları ilə əlaqəsini təmsil edir;
2. Qeyri-müəyyənlikdən qaçma - bilinməyən gələcək qarşısında cəmiyyətin stress səviyyəsi ilə əlaqəsini təmsil edir;
3. Fərdilik və kollektivizm - ayrı-ayrı şəxslərin ilkin qruplara inteqrasiyası ilə əlaqəsini təmsil edir;
4. Kişilik və qadınlıq - qadınlar və kişilər arasında emosional rolların bölünməsinə təmsil edir;
5. Uzunmüddətli və qısamüddətli orientasiya - insanların keçmişə, indiyə və gələcəyə olan baxışları və diqqətini təmsil edir;
6. İstəklilik və təmkinlilik - həyatdan həzz almaqla bağlı insanın istəklərinə olan nəzarətini təmsil edir [10, s.7-8].

Beləliklə, Q.Hofstede iddia edir ki, mədəniyyət və şəxsiyyət bir-biri ilə əlaqəli olsa da, bu əlaqə statistik xarakter daşıyır. Hər bir milli mədəniyyət daxilində fərdlərin geniş çeşidi var və milli mədəniyyət göstəriciləri fərdləri stereotipləşdirmək üçün istifadə edilməməlidir. Ölçüləri təsdiqləmək həm cəmiyyət məsələsidir, həm də fərqləri tədqiq olunan hər bir cəmiyyət üçün keyfiyyət şərhə də eyni dərəcədə əhəmiyyət kəsb edir [9, s.1340].

Güc məsafəsi

Güc məsafəsi müxtəlif təşkilatlar və ailə kimi xırda qurumların daha az güclü üzvlərinin gücün qeyri-bərabər paylanmasını qəbul etmələri faktı kimi müəyyən edilmişdir. Bu proses az və ya çox dərəcədə bərabərsizliyi təmsil edir, lakin yuxarı təbəqədən deyil, aşağı təbəqədən müəyyən edilir. Bu, cəmiyyətin bərabərsizlik səviyyəsinin liderlər qədər davamçılar və tərəfdaşlar tərəfindən də təsdiqləndiyini göstərir. Güc və bərabərsizlik, əlbəttə ki, istənilən cəmiyyətin son dərəcə mühüm xüsusiyyəti olmaqla yanaşı, fərqli cəmiyyətlərdə müxtəlif rəqəmlərlə təmsil olunur. Bütün cəmiyyətlərdə qeyri-bərabərlik hökm sürür, lakin bəzilərinə bu göstəricilər az və ya çox dərəcədə fərqlənir [3, s.56-59].

Güc məsafəsi geniş olan mədəniyyətlərdə iyerarxiya hakim xarakter daşıyır və tabeçilik zənciri idarəçiliyin əsasını təşkil edir. Güc məsafəsinin dərəcəsi hakimiyyətin mərkəzləşdirilməsi və idarəetmə səviyyəsi ilə birbaşa əlaqədə təzahür edir. Fərdiyyətçi cəmiyyətlərdə güc məsafəsi dar, kollektiv cəmiyyətlərdə isə bu məsafə geniş xarakterli olması ilə səciyyələnir.

Qeyri-müəyyənlikdən qaçma

Qeyri-müəyyənlikdən qaçma riskdən yayınma ilə eyni deyil; cəmiyyətin qeyri-müəyyənliyə tolerantlığını ifadə edir. Bu göstərici cəmiyyətin üzvlərinin müxtəlif xarakterli situasiyalarda özlərini rahat və ya narahat hiss etmələri üçün nə dərəcədə proqramlaşdırıldığını təcəssüm edir. Bu situasiyalara yeni, naməlum, təəccüblü və qeyri-adi halları aid etsək, qeyri-müəyyənlikdən qaçan cəmiyyətlər ciddi davranış kodları, qanunlar və qaydalar, mütləq həqiqətə inam kimi qaydaları tətbiq etməklə belə vəziyyətləri minimuma endirməyə çalışırlar.

Tədqiqatlar göstərdi ki, qeyri-müəyyənlikdən qaçan cəmiyyətlərdə və mədəniyyətlərdə insanlar daha emosionaldır və daxili enerji ilə motivasiya olunurlar. Əksinə, qeyri-müəyyənliyi qəbul edən mədəniyyətlər öyrəşdiklərindən fərqli səslənən fikirlərə qarşı daha tolerantdırlar və daha az qaydalara sahib olmağa çalışırlar. Fəlsəfi və dini müstəvidə onlar müxtəlif cərəyanların insanlara təsir etməsinə etiraz etmirlər. Bu mədəniyyətlərdəki insanlar daha fleqmatikdirlər və öz duyğularını ifadə etməkdə çətinlik çəkirlər [3, s.217-218].

Qeyri müəyyənlikdən qaçmağın qüvvətli olduğu cəmiyyətlərdə inanc və davranışlara

sərt qaydalar hakimdir, yeniliklərə qarşı tolerantlıq zəifdir. Bu dərəcənin aşağı olduğu mədəniyyətlərdə ayrı-ayrı fərdlər dəyişikliklərə daha rahat şəkildə adaptasiya ola bilirlər.

Fərdilik və kollektivizm

Fərdiyyətçilik kollektivizmə qarşı qoyulduqda fərdi xüsusiyyətləri deyil, cəmiyyətdəki insanların qruplara integrasiya dərəcəsini ölçməyə yönəlmiş olur. Fərdi aspektdən baxdıqda görürük ki, cəmiyyətin ayrı-ayrı fərdləri arasında əlaqələr sıx deyil və hər kəs yalnız özünün və ailəsinin qayğısına qalmaqla məşğuldur. Kollektivist tərəfdə biz insanların dünyaya gəldiyi gündən etibarən güclü və birləşmiş qruplara, geniş tərkibli ailələrə integrasiya olunduğunu görürük [14]. Burada şərti qrupun ayrı-ayrı üzvləri bir-birini qorumaqla yanaşı, digər şərti qruplara qarşı çıxmaqdan da çəkinmirlər. Bu xüsusiyyət də dünyadakı bütün cəmiyyətlər üçün son dərəcə fundamental və diqqət çəkən bir məsələdir. Fərdiliyin üstün olduğu cəmiyyətlərdə hər kəs öz mənafeyini düşünsə də, kollektivizmin üstün olduğu mədəniyyətlərdə hər bir fərdin şəxsi mənafeyi arxa plana, ümumi birlik isə ön plana keçir [4, s.58-60].

Kişilik və qadınlıq

Kişilik və qadınlıq fərdi xüsusiyyətlər kimi deyil, cəmiyyət olaraq dəyərlərin cinslər arasında bölüşdürülməsinə istinad edir. Q.Hofstedenin apardığı təhlillərdən belə məlum olmuşdur ki, müxtəlif mədəniyyətlərdə və cəmiyyətlərdə qadınlar və kişilər arasındakı bərabərlik və ya bərabərsizlik özünü müxtəlif rəqəmlərlə ifadə edə bilər [11]. Bəzi mədəniyyətlərdə qadınların dəyərləri cəmiyyət daxilində kişilərin dəyərlərindən daha az fərqlənir; digərlərində isə kişilərin dəyəri “rəqabətli”, qadınların dəyəri isə “qayğıkeş” kimi sifətlərlə xarakterizə olunur. Birinci növ ölkələrdə qadınlar kişilərlə eyni dəyərlərə malik olsa da, ikinci növ cəmiyyətlərdə kişilər bir qədər iddialı və rəqabətə meyillidirlər. Tədqiqatçı bu ölkələrdə kişilərə verilən dəyərlərlə qadınlara verilən dəyərlər arasında uçurumun olduğunu xüsusi olaraq vurğulamışdır [2].

Uzunmüddətli və qısamüddətli orientasiya

Bu parametr ilk dəfə Çin alimləri tərəfindən hazırlanmış sorğu vərəqindən istifadə etməklə dünyanın 23 ölkəsində tələbələr arasında keçirilmiş sorğuda müəyyən edilmişdir [2]. Bu kateqoriyada əks olunan dəyərlərə əzmkarlıq, qənaətcilik, statusa görə münasibətlərin nizama salınması, sosial öhdəliklər, ənənələrə hörmət, özünü qorumaq, şəxsi sabitlik aid edilə bilər [15, s.89-90]. Buraya iki növ cəmiyyət üzvlərini aid edirik ki, onlardan birincisi gələcəyə yönümlü daha uzun müddətə və tarixə yönələrək planlar qurmuş olur. Onların əksinə, qısamüddətli orientasiyaya malik cəmiyyətlərdə insanlar yaxın gələcəyə uyğun planlar qurub onları reallaşdırmağa yönəlmiş həyat tərzinə üstünlük vermiş olur [6].

İstəklilik və təmkinlilik

2010-cu ildə Q.Hofstede öz kitabına yeni, altıncı ölçünü əlavə etmiş və bu ölçünün digər beş ölçü ilə əhatə olunmayan aspektləri əhatə etdiyini vurğulamışdır. İstəkliliyin üstün olduğu cəmiyyətlərdə həyatdan həzz almaq və əylənmək kimi insanın təbii istəkləri nisbətən sərbəst şəkildə ödənilə bilər. Təmkinliliyin hökm sürdüyü mədəniyyətlərdə isə bu ehtiyacların ödənməsinə xüsusi diqqətin ayrılmasına şərait yaradılmır və bu proses ciddi sosial qaydalarla tənzimlənir.

Bu altı parametr cəmiyyət və mədəniyyətləri təsvir etmək üçün çərçivə kimi istifadə oluna bilər, lakin bəzi ölkələrdə və cəmiyyətlərdə mədəni xüsusiyyətləri təsvir etmək üçün əlavə parametrlərdən də istifadə oluna bilər.

Q.Hofstedenin tərtib etdiyi parametrlər əsasında müxtəlif cəmiyyət və mədəniyyətlərin statistik müqayisəsini apara bilmək və müvafiq məlumatlar əldə edə bilmək üçün onlayn platforma üzərindən təqdim etdiyi rəqəmlər diqqət doğuran təhlillər kateqoriyasına aid edilə bilər. Biz də həmin onlayn platformaya müraciət edərək Azərbaycan cəmiyyəti haqqında ortaya çıxan rəqəmlərin statistik təhlilinə nəzər yetirdik. Həmin məlumatlar aşağıdakı kimi təqdim oluna bilər [16]:

Güc məsafəsi - 85

Bu göstərici ölkəmiz üçün yüksək olaraq qiymətləndirilir və cəmiyyətin iyerarxik ardıcılığı qəbul etməsi xüsusi olaraq vurğulanır. Cəmiyyətdə hər kəsin öz rolu və funksiyası var və bu proses iyerarxik qanunlar çərçivəsində tənzimlənir. Az və ya çox gücə malik olan idarəedicilər cəmiyyətdə xüsusi statusa sahibdirlər.

Fərdilik və kollektivizm - 28

Azərbaycan cəmiyyəti üçün fərdilik 28 olaraq hesablandığından, bu cəmiyyət kollektivist xarakter daşıyır. Bu cəmiyyətdə hər kəs qrup daxilində güclü bağla bir-birinə bağlıdır və hər bir fərd qrup daxilindəki yoldaşının müdafiəsinə qalxmağa hər zaman hazır olur. Sədaqət bütün digər sosial qaydalardan öndə gəlir və xəyanət qəbulənməz bir xüsusiyyət hesab edilir.

Kişilik və qadınlıq - 50

Orta xala malik olan bir cəmiyyətdə hər iki cinsin nümayəndəsinin statusu bərabərdir və nailiyyətlər və iş şəraiti hər iki sinfin nümayəndəsi üçün bərabər imkanlar açır.

Qeyri-müəyyənlikdən qaçma - 88

Burada cəmiyyətin gələcəyi idarə edə bilməsi haqqında olan narahatlığı öz əksini tapır. Bu narahatlığın doğurduğu situasiya bəzi cəmiyyətlərdə idarə oluna bilən, bəzilərinə isə idarə oluna bilməyən xarakter almışdır. Azərbaycanın bu kateqoriyada xalı 88 olduğundan, belə məlum olur ki, bu cəmiyyət qeyri-müəyyənlikdən qaçmağa meylli hesab oluna bilər. İnsanlar yenilikləri rahatlıqla qəbul edə bilmir və riskə getməyə üstünlük vermirlər. Onlar sınaqdan çıxmış üsullara üstünlük verir, ani qərarları müsbət qarşılamırlar. Bunun üçün cəmiyyətin qəbul etdiyi ciddi qaydalar, qanunlar, tənzimləmələr və təlimatlar mövcuddur.

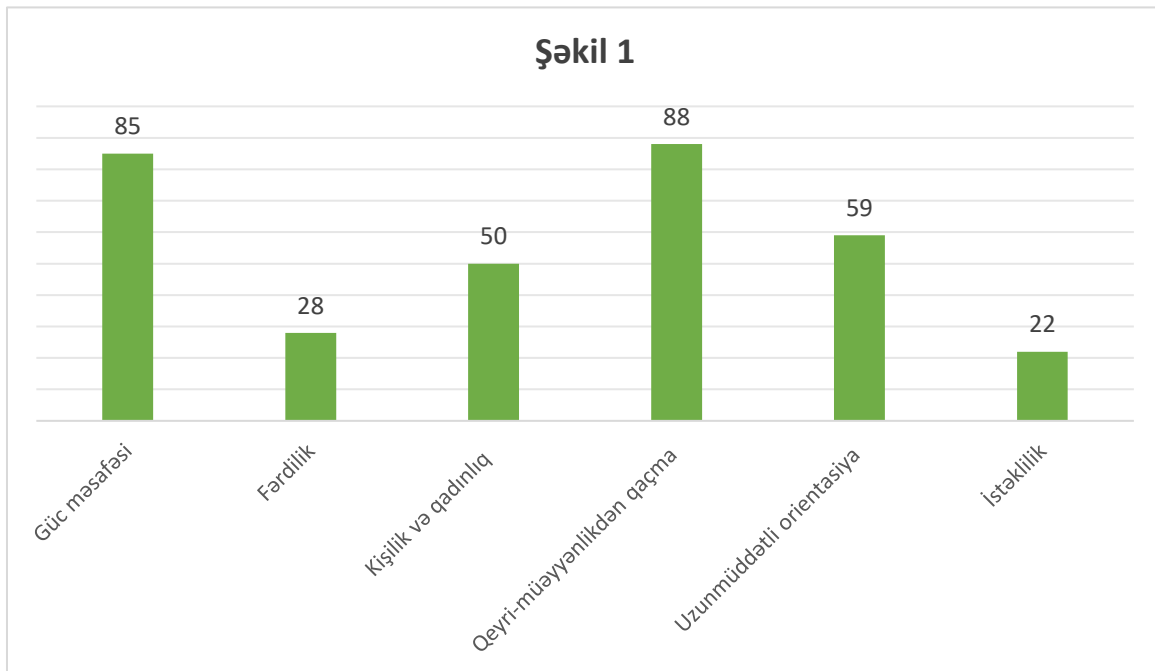
Uzunmüddətli orientasiya - 59

Azərbaycan cəmiyyəti bu parametrdə 59 xalla pragmatik xarakter daşdığını isbat edir. Pragmatik xarakterli cəmiyyətlərdə insanlar situasiyaya, şərtlərə və zamana güvənərək hərəkət etməyə üstünlük verir. Onlar asanlıqla öz adət-ənənələrini dəyişmiş şərtlərə uyğunlaşdırı bilər, uğur əldə edə bilmək üçün gələcəyə investisiya qoymağı vacib hesab edirlər.

İstəklilik - 22

Bu kateqoriya həm də sosiallaşma kimi də xarakterizə oluna bilər. Bu parametr insanın öz arzu və istəklərini nə dərəcədə tənzimlədiyini göstərən bir xüsusiyyətdir. Bu baxımdan bizim cəmiyyət 22 xalla təmkinli olaraq qiymətləndirilir və pessimizmə yönəlik bir davranış nümayiş etdirir. Bu cəmiyyətdəki insanlar boş vaxtlarını dəyərləndirməkdə çətinlik çəkir və arzularının reallaşmasını arxa plana yerləşdirə bilirlər. İnsanlar öz davranışlarını sosial normaların çərçivəsində tənzimləyərək istəklərini dilə gətirməyin çox da düzgün olmadığını qeyd edirlər.

Aşağıdakı şəkildə onlayn platformadan götürülmüş məlumatlar qrafik şəkildə öz əksini tapmışdır [16]:

Nəticə

Q.Hofstedenin təqdim etdiyi parametrlərin əsas xüsusiyyətlərini aşağıdakı kimi ümumiləşdirə bilərik:

1. Prosesyönümlü və nəticəyönümlü

Prosesyönümlü mədəniyyətlərdə texniki qaydalar hökm sürsə də, nəticələrə köklənmiş cəmiyyətlər ümumi mənafeyi əsas götürə bilər. Bu parametr mədəniyyətin homogen və ya heterogen xarakteri ilə şərtləndirilir. Nəticəyönümlü cəmiyyətlərdə hər kəs öz təcrübəsini eyni şəkildə həyata keçirməyə məcbur olsa da, prosesyönümlü cəmiyyətlərdə qavrayış fərqləri müşahidə olunur [5]. Mədəniyyətin homogenlik səviyyəsi onun gücünün göstəricisi olduğundan, güclü cəmiyyətlərin daha çox nəticə yönümlü olması təhlillərin sonunda əldə olunan nəticələrdəndir.

2. İşyönümlü və işçiyönümlü

Birinci növ cəmiyyətlərdə əsas diqqət yalnız işçilərin öhdəsinə düşən işləri necə yerinə yetirməsinə yönəlmiş olur; ikinci növ cəmiyyətlərdə isə işçilərin rifahı hər zaman diqqət mərkəzində saxlanılır. Q.Hofstedenin tədqiqatları belə deməyə əsas verir ki, iş və işçilərin orientasiyası mədəniyyətin bir hissəsi və iqtisadi böhranların olub-olmaması kimi tarixi amillərin nəticəsi hesab olunmalıdır [8, s.885-886].

3. Açıq və qapalı sistemlər

Bu parametr daxili və xarici ünsiyyətin ümumi üslubuna, yeni gələnlərin adaptasiyasının çətinlik səviyyəsinə şamil edilə bilər. Cəmiyyətdaxili ünsiyyətin asan olduğu şəraitdə ölkəyə daxil olmuş xarici ölkə vətəndaşlarının da bu cəmiyyətə adaptasiyası rahat bir şəkildə baş tuta bilər.

Q.Hofstedenin konsepsiyasının mədəni fərqlərin təhlilini üzə çıxarmaq baxımından tətbiq edilməsi bizə bir çox nəticələr əldə etməyə imkan yaradır. Eləcə də, bu parametrlər hər bir ölkədə, cəmiyyətdə və mədəniyyətdə fərdlər və qruplar arasında hansı oxşarlıqların və fərqliliklərin mövcud olması, milli-mədəni xüsusiyyətlərin müxtəlif proseslərdə necə əks olunması, fərqli situasiyaları idarə etməyə imkan verən proseslərin nədən ibarət olması barədə müəyyən nəticələr çıxarmağa əsas verir [12, s.313].

Ədəbiyyat

1. Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. Garden City, NY: Anchor.
2. Hofstede, G. & Bond, M. H. (1988). The Confucius connection: from cultural roots to economic growth. *Organizational Dynamics*, 16, 4-21.
3. Hofstede, G. & Hofstede, G. J. (2005). *Cultures and Organizations: Software of the Mind* (Rev. 2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
4. Hofstede, G. & McCrae, R. R. (2004). Culture and personality revisited: Linking traits and dimensions of culture. *Cross-Cultural Research*, 38, 52-88.
5. Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Beverly Hills, CA: Sage.
6. Hofstede, G. (1991). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London, UK: McGraw-Hill.
7. Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
8. Hofstede, G. (2006). What did GLOBE really measure? Researchers' minds versus respondents' minds. *Journal of International Business Studies*, 37, 882-96.
9. Hofstede, G. (2010). The GLOBE debate: Back to relevance. *Journal of International Business Studies*, 41, 1339-46.
10. Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>.
11. Hofstede, G. with Arrindell, W. A., Best, D. L., de Mooij, M. Hoppe, M. H., van de Vliert, E., van Rossum, J. H. A., Verweij, J., Vunderink, M. & Williams, J. E. (1998). *Masculinity and Femininity: The taboo dimension of national cultures*. Thousand Oaks, CA: Sage.
12. Kirkman, B. L., Lowe, K. B., & Gibson, C. B. (2006). A quarter century of Culture's Consequences: A review of empirical research incorporating Hofstede's cultural values framework. *Journal of International Business Studies*, 37, 285-320.
13. Minkov, M. (2007). *What makes us different and similar: A new interpretation of the World Values Survey and other cross-cultural data*. Sofia, Bulgaria: Klasika i Stil.
14. Schimmack, U., Oishi, S. & Diener, E. (2005). Individualism: A valid and important dimension of cultural differences between nations. *Personality and Social Psychology Review*, 9, 17-31.
15. Triandis, H. C. (2004). The many dimensions of culture. *Academy of Management Executive*, 18, 88-93.
16. <https://www.theculturefactor.com/country-comparison-tool?countries=azerbaijan>

ON G. HOFSTEDE'S THEORY OF CULTURAL DIMENSIONS

Elnara Putayeva

Azerbaijan University of Languages, Baku, Azerbaijan

The article analyzes the classification of national cultures based on various dimensions proposed by G. Hofstede in this regard. G. Hofstede studied previous concepts in this direction, made comparisons and decided to propose a new classification. He considered it important what we can gain from studying the dimensions of national cultures and the position of countries in this regard and spoke about the urgency of conducting analyses in this direction. The article also emphasizes that the dimensions may not be directly related to the fact of changing the world around us, the parameters can help understand internal changes and logical consequences. On the other hand, the article analyzes the statistical indicators of Azerbaijan on the online platform where G. Hofstede proposed how different countries, societies and cultures are characterized by the mentioned dimensions, and explains how each parameter is analyzed separately.

Keywords: culture, dimension, society, power distance, uncertainty avoidance, individualism and collectivism, masculinity and femininity, long-term and short-term orientation, indulgence and restraint

О ТЕОРИИ КУЛЬТУРНЫХ ПАРАМЕТРОВ Г. ХОФСТЕДЕ

Эльнара Путаева

Азербайджанский университет языков, Баку, Азербайджан

В статье анализируется классификация национальных культур на основе различных параметров предложенная Г. Хофстеде. Он изучил предыдущие концепции в этом направлении, провел сравнения и решил предложить новую классификацию. Г. Хофстеде считал важным рассмотреть, что мы можем получить от изучения измерений национальных культур и положения стран в этом отношении, и говорил о важности проведения анализов в этом направлении. В статье также подчеркивается, что измерения могут не быть напрямую связаны с фактом изменения мира вокруг нас, параметры могут помочь понять внутренние изменения и логические последствия. С другой стороны, в статье анализируются статистические показатели Азербайджана на онлайн-платформе, где Г. Хофстеде предложил, как различные страны, общества и культуры характеризуются упомянутыми параметрами, и объясняет, как каждый параметр анализируется отдельно.

Ключевые слова: культура, измерение, общество, дистанция власти, избегание неопределенности, индивидуализм и коллективизм, мужественность и женственность, долгосрочная и краткосрочная ориентация, индугенция и сдержанность

Daxil oldu: 08.07.2025

Çap edildi: 15.12.2025